

JAK ROZPOZNAĆ DZIECKO Z RYZYKA DYSLEKSJI?

Ryzyko dysleksji – oznacza zagrożenie wystąpienia specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu.

Terminu tego używa się wobec dzieci w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym wskazujących wybiórcze zaburzenia w rozwoju psychoruchowym, które mogą warunkować wystąpienie specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu

Dziecko ryzyka dysleksji nie musi stać się dzieckiem dyslektycznym

Pierwsze oznaki dysleksji rozwojowej można zaobserwować już u dziecka w wieku przedszkolnym.

Warunkiem prawidłowego rozpoznania ryzyka dysleksji u dziecka jest wykluczenie:

- niepełnosprawności intelektualnej oraz inteligencji niższej niż przeciętna,
- zaniedbań środowiskowych,
- zaburzeń w funkcjonowaniu narządów zmysłów.

Dysleksja rozwojowa to specyficzne trudności w uczeniu się o podłożu neurobiologicznym występujące pomimo stosowania konwencjonalnych metod nauczania, normalnej inteligencji i sprzyjających warunków społeczno – kulturowych.

CHARAKTERYSTYKA DZIECI Z RYZYKA DYSLEKSJI W WIEKU 3 – 5 LAT

W zakresie motoryki dużej:

- dzieci słabo biegają
- mają niską sprawność ruchową w zakresie ruchów całego ciała
- mają kłopoty z utrzymaniem równowagi, np. podczas chodzenia po linii krawężnika
- z trudem uczą się jeździć na rowerku trójkołowym, hulajnodze

- są niezdarne w ruchach
- źle funkcjonują w zabawach ruchowych, unikają tego typu aktywności

W zakresie motoryki małej:

- mają słabą sprawność ruchową rąk
- trudności z samoobsługą: zapinaniem guzików, sznurowaniem butów
- trudności podczas zabaw manipulacyjnych takich jak nawlekanie koralików
- nieprawidłowy chwyt ołówka (nacisk za mocny lub za słaby)

W zakresie koordynacji wzrokowo-ruchowej:

- trudności w budowaniu z klocków
- rysuje niechętnie i prymitywnie, rysunki bardzo uproszczone
- brak umiejętności rysowania koła w wieku 3 lat, kwadratu i krzyża w wieku 4 lat, trójkąta i kwadratu opartego na kącie w wieku 5 lat

W zakresie funkcji wzrokowych:

- trudności przejawiają się w formie: nieporadności w rysowaniu (rysunki bogate treściowo, lecz prymitywne w formie)
- trudności w składaniu obrazków pociętych na części, puzzli
- słaba umiejętność wykonywania układanek, układania mozaiki

W zakresie funkcji językowych:

- opóźniony rozwój mowy
- nieprawidłowa artykulacja wielu głosek
- trudności z wypowiedzianiem złożonych wyrazów, budowaniem wypowiedzi, zapamiętywaniem nazw
- wydłużony okres posługiwania się neologizmami
- zniekształcanie nazw przez używanie niewłaściwych przedrostków
- dziecko ma trudności z zapamiętaniem krótkich piosenek, wierszyków
- trudności z rozpoznawaniem i tworzeniem rymów

- nie radzą sobie z wydzielaniami wraz z klaskaniem sylab ze słów

W zakresie lateralizacji:

- brak przejawów preferencji jednej ręki

CHARAKTERYSTYKA DZIECI Z RYZYKA DYSLEKSJI W WIEKU 6 – 7 LAT

W zakresie motoryka dużej:

- obniżona sprawność ruchowa min. dziecko słabo biega i skacze, ma trudności z wykonywaniem ćwiczeń równoważnych, ma trudności z uczeniem się jazdy na rowerze, hulajnodze, nartach.

W zakresie motoryka małej:

- trudności z wykonywaniem precyzyjnych ruchów w zakresie samoobsługi, np. z zawiązywaniem sznurowadeł na kokardkę, używaniem widelca, nożyczek.

W zakresie koordynacji wzrokowo- ruchowej

- trudności z rzucaniem i chwytaniem piłki
- nieprawidłowe układanie w palcach narzędzia do pisania; trudności z rysowaniem szlaczków, odtwarzaniem złożonych figur geometrycznych np. rysowaniem rombu.

W zakresie funkcji słuchowo - językowych

- trudności z poprawnym używaniem wyrażeń przyimkowych, opisujących stosunki przestrzenne: nad - pod, za - przed, wewnątrz - na zewnątrz.
- wadliwa wymowa, częste przekręcanie trudnych wyrazów , przestawianie głosek i sylab
- błędy gramatyczne
- trudności z zapamiętywaniem wiersza, piosenki, więcej niż jednego polecenia w tym samym czasie
- trudność z zapamiętywaniem nazw
- mylenie nazw zbliżonych fonetycznie
- trudność z zapamiętywaniem materiału uszeregowanego w serie i sekwencje, jak nazwy dni tygodnia, pór roku, kolejnych posiłków i szeregi 4-cyfrowe.

- trudności w różnicowaniu głosek podobnych (np. *z-s, b-p, k-g*, czyli zaburzenia słuchu fonemowego)
- trudności z wydzieleniem sylab i głosek ze słów, ich syntetyzowaniem (zaburzenia analizy i syntezy głoskowej i sylabowej) oraz manipulowaniem ze strukturą fonologiczną słów (np. trudności z wykonaniem poleceń typu: odszukaj słowa ukryte w nazwie „lewkonია”, wymyśl rym do słowa „kotek”, o czym myślę: Baba ..aga).

W zakresie funkcji wzrokowych:

- trudności z wyróżnianiem elementów z całości, a także z ich syntetyzowaniem w całość, na przykład podczas budowania konstrukcji z klocków lego, układania mozaiki – według wzoru; trudności z wyodrębnianiem szczegółów różniących dwa obrazki,
- trudności z odróżnianiem kształtów podobnych (np. figur geometrycznych, liter *m-n, l-t-l*) lub identycznych, lecz inaczej położonych na płaszczyźnie (np. liter *p-b-d*).

W zakresie lateralizacji

- opóźnienie rozwoju lateralizacji: mimo prób ustalenia ręki dominującej dziecko nadal jest oburęczne.

W zakresie orientacji w schemacie ciała i przestrzeni

- opóźnienie orientacji w schemacie ciała i przestrzeni: dziecko ma trudności z określeniem swoich części ciała, gdy określa je terminami: prawe - lewe. Nie umie wskazać kierunku na prawo i na lewo od siebie (np. droga na prawo).

W zakresie orientacji w czasie

- trudności w orientacji w czasie, np. z określaniem pory roku, dnia, godziny na zegarze.

W zakresie czytania:

- trudności w nauce czytania (np. dziecko czyta bardzo wolno; najczęściej głoskuje i nie zawsze dokonuje poprawnej wtórnej syntezy, przekręca

W zakresie pisania:

- częste zapominanie liter

- pisanie liter i cyfr w odbiciu zwierciadlanym
- odwzorowywanie wyrazów od strony prawej do lewej

Aby uzyskać wiedzę, w jakim stopniu dziecko jest zagrożone można zastosować badanie za pomocą Skali Ryzyka Dysleksji (SRD). Stanowi ona podstawę do podjęcia decyzji o zastosowaniu właściwych form terapii.

Skala umożliwia stwierdzenie wyniku:

1. **Z pogranicza dysleksji** – informuje o potrzebie wnikliwej, systematycznej obserwacji postępów w rozwoju i nabywaniu umiejętności przygotowujących do czytania i pisania;
2. **W obszarze umiarkowanego stopnia** – daje informację o tym, że dziecko wymaga pomocy w zakresie wyrównywania deficytów rozwojowych;
3. **Wysokiego ryzyka dysleksji** – informuje o potrzebie szybkiej interwencji i skierowania dziecka na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne.

M. Bogdanowicz (2011) *Ryzyko dysleksji, dysortografii i dysgrafii*

Opracowała : Dorota Roemer